

Ensomhed blandt ældre

Af Nadja Hedegaard Andersen, NCA@kl.dk

Dato: 11. december 2018

Sags ID: SAG-2016-03183
Dok. ID: 2679174

E-mail: NCA@kl.dk
Direkte: 3370 3360

eidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København

www.kl.dk
Side 1 af 8

Formålet med dette analysenotat er at belyse ensomhed blandt gruppen af ældre (65+ år) i Danmark. Analysen bygger på data fra ældredatabasen 2017.

Analysens hovedkonklusioner

- 22 pct. af de 65+-årige føler sig *ofte* eller *en gang imellem* ensomme. Heraf føler 2 pct. sig *ofte* ensom, mens de resterende 20 pct. føler sig ensomme *en gang imellem*.
- Det er i høj grad de enlige ældre, som føler sig ensomme. 38 pct. af de enlige 65+-årige føler sig ensomme, mens det blandt de samboende er 14 pct.
- Samboende kvinder er i lidt højere grad ensomme end samboende mænd. Mens det blandt de enlige i højere grad er mændene, der er ensomme.
- Følelsen af ensomhed har en negativ betydning for de ældres generelle trivsel.
- Det at se sine børn ofte har en positiv betydning for de ældres ensomhedsfølelse.

Indhold

1	Baggrund og indledning	2
2	Metode og data.....	2
2.1	Population.....	2
2.2	Mål for ensomhed.....	3
2.3	Mål for trivsel	3
3	Resultater	4
3.1	Ældre og ensomhed	4
3.2	Ensomhed og trivsel	6
3.3	Ensomhed og børn	7

Da 29. november 2018 to:
11. december 2018

Sags ID: SAG-2016-03183
Dok. ID: 2679174

E-mail: NCA@kl.dk
NCA@kl.dk
Direkte: 3370
3360 Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

eidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København

www.kl.dk www.kl.dk
Side 2 af 8

1 Baggrund og indledning

Ensomhed har en negativ betydning for de ældres trivsel og livskvalitet. Forskning viser også, at ensomhed øger risikoen for en lang række sygdomme, såsom hjerte-kar-sygdomme, demens, depression m.m.¹ Derfor er forebyggelse af ensomhed også kommet i fokus i rigtig mange kommuner i dag.

I dette analysenotat belyses omfanget af ensomhed blandt de ældre 65+-årige. Analysen bygger på data fra VIVE's Ældre database 2017.

Ensomhed i nuværende analyse defineres ud fra et bredt begreb, hvor det at være uønsket alene ikke kun medregnes, men også det at føle sig ensom. For ensomhed har mange nuancer, fx kan der være ældre, som er alene uden at føle sig ensom, samtidig med der kan være ældre, som er sammen med andre, men som føler sig alene.

2 Metode og data

2.1 Population

Analysen bygger på data fra VIVE's Ældre database 2017 (5. bølge). Ældre database er en interviewundersøgelse for personer i alderen 52 år og opover og er udført i årene 1997, 2002, 2007, 2012 og 2017.

I nuværende analyse indgår ældre, der pr. 1. januar 2017 er fyldt 65 år eller derover, som har bopæl i Danmark og som indgår i Ældre database 2017. Det drejer sig om 5.306 personer.

¹ Sundhedsstyrelsen, "Styrket indsats mod ensomhed hos ældre mennesker med meget hjemmehjælp", 2016

2.2 Mål for ensomhed

Der anvendes tre spørgsmål fra Ældredatabasen 2017 til at vurdere de ældres følelse af ensomhed.

- Hvor ofte føler du, at du dig isoleret fra andre?
- Hvor ofte føler du, at du savner nogen at være sammen med?
- Hvor ofte føler du dig udenfor?

De ældre har kunnet svare 'sjældent', 'en gang imellem' og 'ofte'. Spørgsmål, der er besvaret med 'ofte', er tildelt værdien 1, spørgsmål besvaret med 'en gang imellem' er tildelt 2, og spørgsmål besvaret med 'sjældent' er tildelt 3. Værdien af svarene på de tre spørgsmål summeres i analysen sammen til én score. En score på 3-5 betyder at den ældre har svaret 'ofte' til mindst ét af spørgsmålene og kategoriseres i denne analyse som "ofte ensom". En score på 6-8 kategoriseres i 'ensom en gang imellem'. Og en score på 9 kategoriserer den ældre som 'sjældent ensom', da den ældre har svaret 'sjældent' til alle tre spørgsmål.

Ensomhed ud fra ovenstående metode er en bred definition, der ikke kun analyserer på ensomhed som følge af at være fysisk alene, og omfanget af tiden alene. Ensomhed i nuværende analyse er derimod en subjektiv følelse hos den enkelte ældre. Nogle ældre kan fx sagtens være alene uden nogen- sinde at føle sig ensom. Og omvendt kan nogle ældre sagtens være sammen med andre, samtidig med, at de føler sig ensomme.

2.3 Mål for trivsel

Der anvendes fem spørgsmål fra Ældredatabasen 2017 til at vurdere de ældres trivsel. De fem spørgsmål omhandler, om de ældre har følt sig tilpas de seneste 2 uger. De fem spørgsmål udgør tilsammen trivselsindekset WHO-5, som er et generisk mål for trivsel. De fem spørgsmål lyder som følgende: "I løbet af de sidste 2 uger...":

- Har du været glad og i godt humør?
- Har du følt dig rolig og afslappet?
- Har du følt du aktiv og energisk?
- Er du vågnet frisk og udhvilet?
- Har din dagligdag været fyldt med ting, der interesserer dig?

De ældre har kunnet svare 'hele tiden', 'det meste af tiden', 'lidt mere end halvdelen af tiden', 'lidt mindre end halvdelen af tiden', 'lidt af tiden' og 'på intet tidspunkt'. De fem spørgsmål summeres sammen til en score. En score på 25 indikerer, at den ældre trives bedst muligt, mens en score på 0 omvendt er ensbetydende med, at den ældre slet ikke trives. Opgørelsen følger VIVE's metode i rapporten "Ældres helbred, funktionsevne og livsstil, 2018".

Da 29. november 2018 to:
11. december 2018

Sags ID: SAG-2016-03183
Dok. ID: 2679174

E-mail: NCA@kl.dk
NCA@kl.d
Direkte: 3370
3360 Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

eidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København

www.kl.dk www.kl.dk
Side 3 af 8

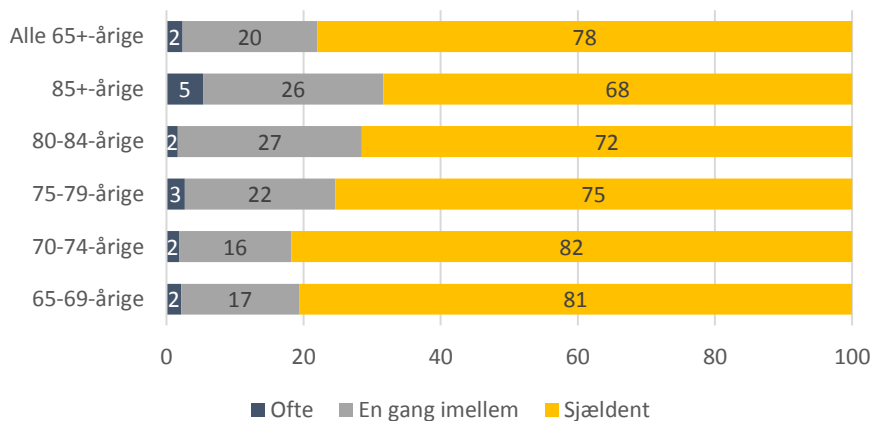
3 Resultater

3.1 Ældre og ensomhed

Få er ofte ensomme

22 pct. af de ældre føler sig ofte eller en gang imellem ensomme, *jf. figur 3.1.1*. Heraf føler 2 pct. af de 65+-årige sig ofte alene, mens 20 pct. føler sig ensomme en gang imellem. Andelen der føler sig ensomme stiger med alderen.

Figur 3.1.1 Ensomhed blandt ældre fordelt på alder, 2017

Note: N=5.306. Forskellen i fordelingen på tværs af aldersgrupperne er testet parvis med en chi²-test. Alle fordelinger er parvis signifikant forskelligt på et 5-procents signifikansniveau.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Ældredatabasen 2017 (5. bølge) og registerdata fra Danmarks Statistik.

Stor betydning at være enlig

38 pct. af de enlige 65+-årige føler sig ofte eller en gang imellem ensomme, mens det blandt de samboende ældre er 14 pct., *jf. figur 3.1.2*. Heraf føler 5 pct. sig ofte ensomme blandt de enlige ældre, hvor det blandt de samboende er 1 pct.

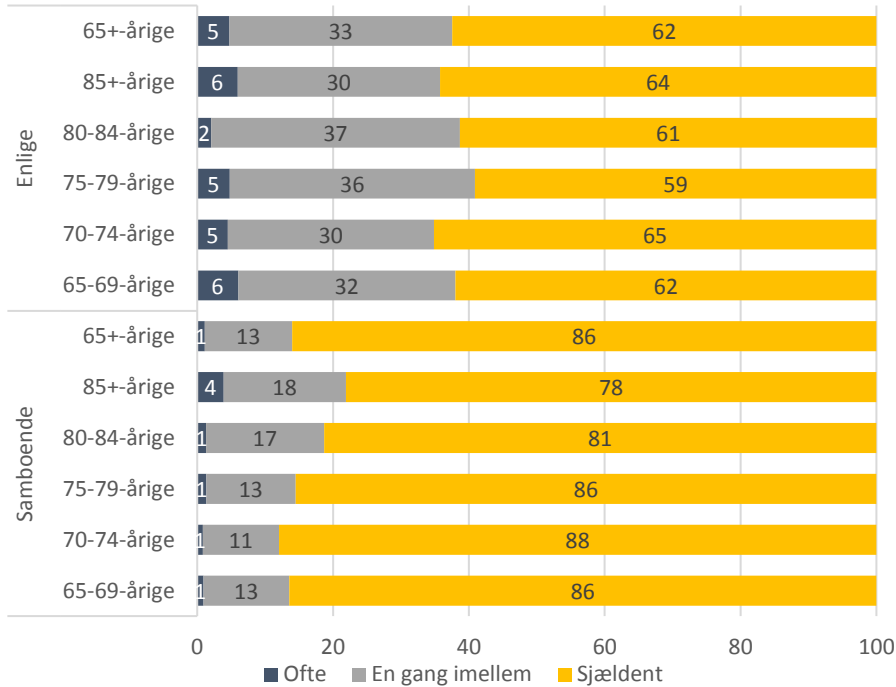
Alder har ingen betydning

Andelen af ældre, som føler sig ensomme, stiger med alderen, *jf. figur 3.1.1*. Stigningen ser dog generelt ikke ud til at skyldes alderen i sig selv, men at flere ældre er enlige, desto ældre de bliver², *jf. figur 3.1.2*.

Blandt de ældre som er samboende, stiger andelen som føler sig ensomme imidlertid lidt med alderen. Således føler 14 pct. af de 65-69-årige samboende sig ensomme, mens det blandt de 85+-årige er 22 pct. af de samboende.

² Der er ingen signifikante forskelle i andelen, som føler sig ensomme blandt enlige på tværs af aldersgrupperne i figur 3.1.2.

Figur 3.1.2 Ensomhed blandt ældre fordelt på civilstand og alder, 2017

Note: N=5.306. Forskellen i fordelingen på tværs af civilstand og aldersgrupperne er testet parvis med en chi²-test. Der er ingen signifikante forskelle i fordelingen blandt de enlige ældre. Blandt de samboende er der signifikant forskelle mellem aldersgrupperne 80-84-årige og 85+-årige til de andre aldersgrupper på et 5-procent signifikansniveau.

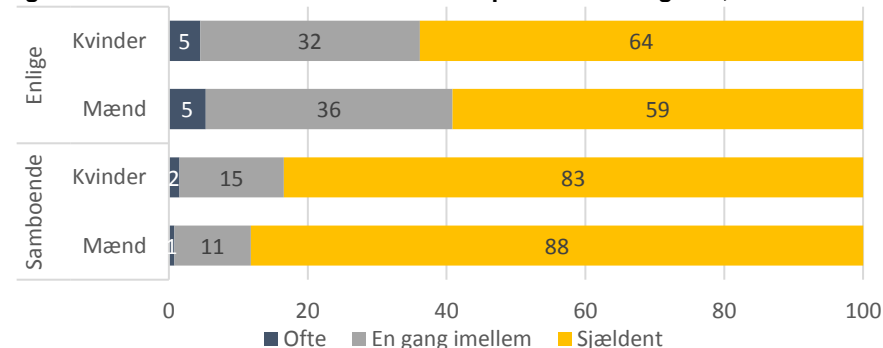
Kilde: Egne beregninger på baggrund af Ældredatabasen 2017 (5. bølge) og registerdata fra Danmarks Statistik.

Ensomme samboende kvinder og ensomme enlig mænd

Samboende kvinder er i lidt højere grad ensomme end samboende mænd, jf. figur 3.1.3. Således føler 17 pct. af de samboende kvinder sig ofte eller en gang imellem ensomme, mens det blandt de samboende mænd er 12 pct.

Omvendt er det blandt de enlige. Her er det i højere grad mændene, der føler sig ensomme. 41 pct. af de enlige mænd føler sig ensomme ofte eller en gang imellem, mens det blandt de enlige kvinder er 36 pct.

Figur 3.1.3 Ensomhed blandt ældre fordelt på civilstand og køn, 2017

Note: N=5.306. Forskellen i fordelingen på tværs af køn og civilstand er testet parvis med en chi²-test. Alle fordelinger er parvis signifikant forskelligt på et 5-procents signifikansniveau.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Ældredatabasen 2017 (5. bølge) og registerdata fra Danmarks Statistik.

Da29. november 2018to:
11. december 2018

Sags ID: SAG-2016-03183
Dok. ID: 2679174

E-mail: NCA@kl.dk
NCA@kl.d
Direkte: 3370
3360Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

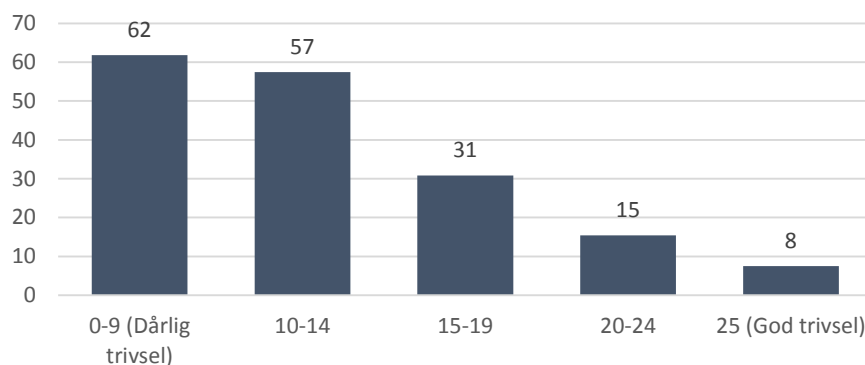
eidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København

www.kl.dk
www.kl.dk
Side 5 af 8

3.2 Ensomhed og trivsel

Der ses en sammenhæng mellem følelsen af ensomhed og de ældres generelle trivsel, *jf. figur 3.2.1*. Blandt ældre med den dårligste trivselsscore er det hele 62 pct., der ofte eller en gang imellem føler sig ensomme, mens det blandt ældre med god trivsel er 8 pct.

Figur 3.2.1 Andelen af ældre, som føler sig ensomme ofte eller en gang imellem fordelt på trivsel, 2017

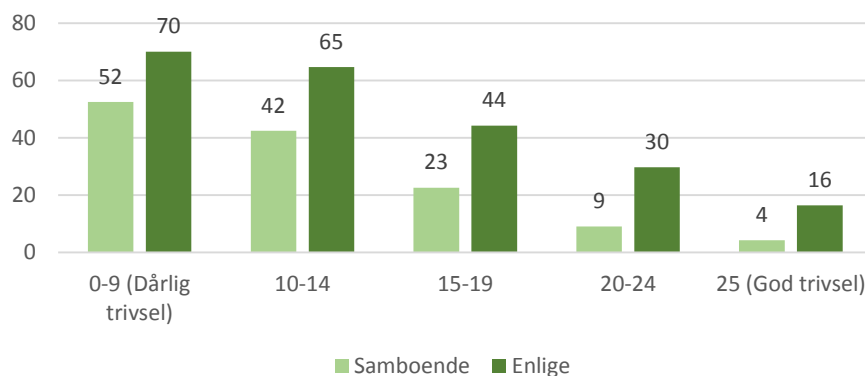

Note: Trivselsindekset er beregnet på baggrund af 5 spørgsmål fra Ældredatabasen omkring den generelle trivsel. Se afsnit 2.3 for uddybning. N=5.274.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Ældredatabasen 2017 (5. bølge) og registerdata fra Danmarks Statistik.

Sammenhængen mellem høj ensomhedsfølelse og dårlig trivsel ses både blandt de samboende og de enlige ældre, *jf. figur 3.2.2*. Dog er sammenhængen mest tydelig blandt de enlige ældre.

Figur 3.2.2 Andelen af ældre, som føler sig ensomme ofte eller en gang imellem fordelt på trivsel og civilstand, 2017

Note: Trivselsindekset er beregnet på baggrund af 5 spørgsmål fra Ældredatabasen omkring den generelle trivsel. Se afsnit 2.3 for uddybning. N=5.274.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Ældredatabasen 2017 (5. bølge) og registerdata fra Danmarks Statistik.

Da29. november 2018to:
11. december 2018

Sags ID: SAG-2016-03183
Dok. ID: 2679174

E-mail: NCA@kl.dk
NCA@kl.d

Direkte: 3370
3360Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

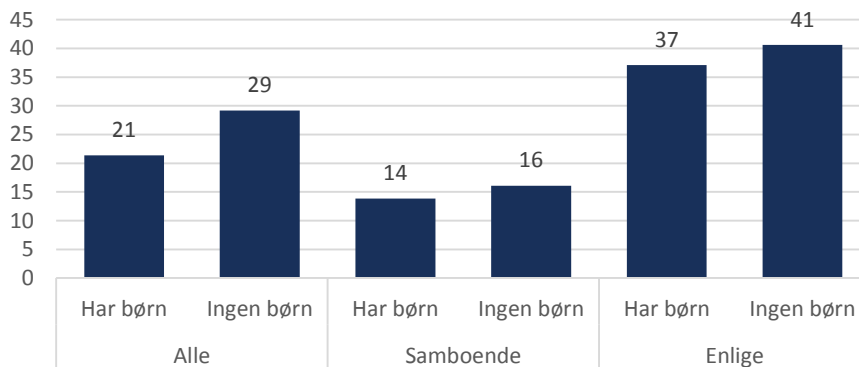
eidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København

www.kl.dk
Side 6 af 8

3.3 Ensomhed og børn

Ældre, der har børn, føler sig i mindre grad ensomme end ældre uden børn, *jf. figur 3.3.1*. Når der sammenlignes inden for samme civilstand, er der dog ikke så stor forskel i forekomsten af ensomhed mellem de ældre, der har børn og de ældre, der ikke har børn. Det vidner om, at civilstand har større betydning for følelsen af ensomhed end det at have børn.

Figur 3.3.1 Andelen af ældre, som føler sig ensomme ofte eller en gang imellem fordelt på om den ældre har børn samt civilstand, 2017

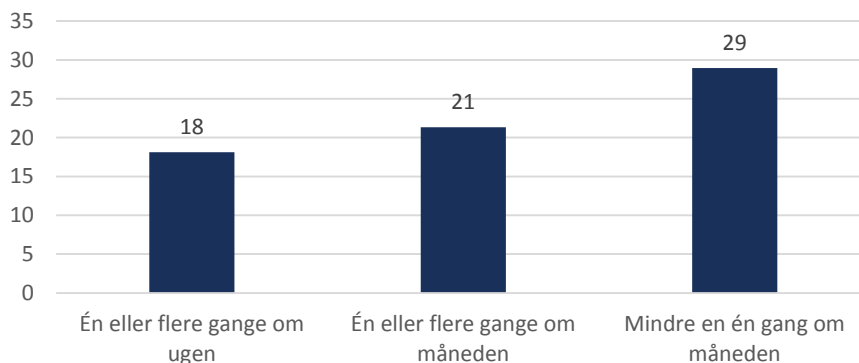
Note: N=5.306. Om de ældre har børn er bestemt ud fra Ældredatabasen, dvs. ud respondentens egen betragtning.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Ældredatabasen 2017 (5. bølge) og registerdata fra Danmarks Statistik.

Det at se sine børn ofte har betydning for ensomhed

Hvor ofte de ældre ser deres børn ser ud til at have en positiv betydning for forekomsten af ensomhed blandt de ældre, *jf. figur 3.3.2*. Jo længere tid, der går i mellem at de ældre ser deres børn, desto flere af de ældre føler sig ensomme. Og omvendt, jo oftere de ældre ser deres børn, desto færre føler sig ensomme ofte eller en gang imellem. Samme tendenser ses desuden også når der sammenlignes indenfor samme civilstand, *jf. figur 3.3.3*.

Figur 3.3.2 Andelen af ældre, som føler sig ofte eller en gang imellem ensomme fordelt på hvor ofte man ser sine børn (barn), 2017

Note: N=2.639. Beregnet for personer, der har børn ifølge Ældredatabasen. Ældre som ikke har kontakt med deres børn er ikke med. Ældre som bor sammen med egne børn er registreret i kategorien "Én eller flere gange om ugen".

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Ældredatabasen 2017 (5. bølge) og registerdata fra Danmarks Statistik.

Da29. november 2018to:
11. december 2018

Sags ID: SAG-2016-03183
Dok. ID: 2679174

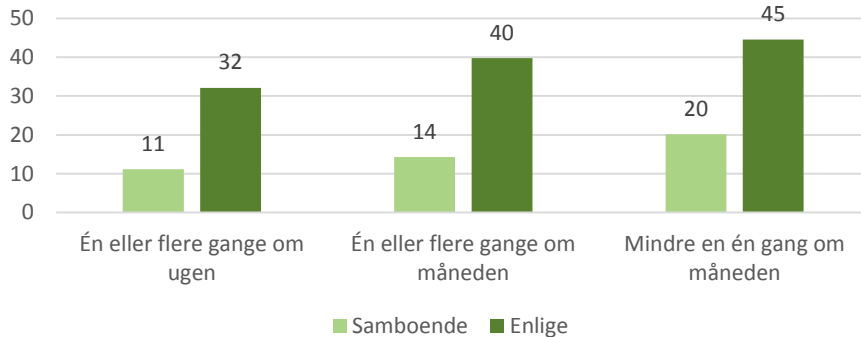
E-mail: NCA@kl.dk
NCA@kl.d

Direkte: 3370
3360Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

eidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København

www.kl.dk
www.kl.dk
Side 7 af 8

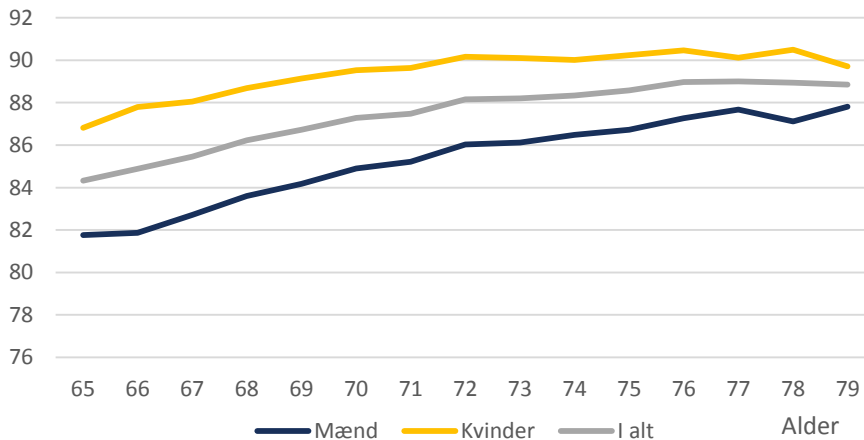
Figur 3.3.3 Andelen af ældre, som ofte eller en gang imellem føler sig ensomme fordelt på hvor ofte man ser sine børn og civilstand, 2017

Note: N=2.639. Beregnet for personer, der har børn ifølge Ældredatabasen. Ældre som ikke har kontakt med deres børn er ikke med. Ældre som bor sammen med egne børn er registreret i kategorien "En eller flere gange om ugen".
 Kilde: Egne beregninger på baggrund af Ældredatabasen 2017 (5. bølge) og registerdata fra Danmarks Statistik.

Færre af de 'yngre ældre' har børn sammenlignet med de 'ældste ældre', jf. figur 3.3.4. Det betyder, at vi fremtiden kan forvente, at en lavere andel af de ældre har børn, hvilket kan få betydning for andelen af ældre som føler sig ensomme, jf. figur 3.3.4.

Figur 3.3.4: Andelen af de ældre, som har mindst ét barn fordelt på alder, 2017

Note: Der analyseres kun på børn som har bopæl i Danmark 1. januar 2017. Dvs. børn som er døde eller ikke bosat i Danmark ikke er medregnet i andelen.
 Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Da29. november 2018to:
 11. december 2018

Sags ID: SAG-2016-03183
 Dok. ID: 2679174

E-mail: NCA@kl.dk
 NCA@kl.d

Direkte: 3370
 3360Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

eidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København

www.kl.dkwww.kl.dk
 Side 8 af 8